

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยเรื่อง “วิทยุภาษาชาวเขา : กระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่สูง” (Hill Tribe Language Radio Programs : Communication Process for Highland Development) เป็นงานวิจัยที่ต้องการศึกษาถึงกำเนิดและพัฒนาการของรายการวิทยุภาษาชาวเขา ตามทัศนะของรัฐที่มีต่อ “ชาวเขา” และ “ปัญหาชาวเขา” รวมถึงความสัมพันธ์ในฐานะสื่อเพื่อท้องถิ่นซึ่งเชื่อมโยงกับพัฒนาการและโครงสร้างระบบวิทยุของประเทศ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์รายบุคคลและสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และวิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยการร่วมใช้ชีวิตอยู่กับชุมชนระยะเวลาหนึ่งประกอบกับการศึกษาและอ้างอิงข้อมูลจากเอกสารอื่น ๆ

งานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งกล่าวถึงกำเนิดของกิจการวิทยุของประเทศไทยที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ทางการเมืองและภาวะเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2470-2540 ส่วนที่สอง อธิบายถึงความคิดของรัฐที่มีต่อ “ชาวเขา” ตั้งแต่เริ่มมีการนำคำนี้มาใช้เรียกกลุ่มคนบนพื้นที่สูงตลอดจนทัศนะของรัฐเกี่ยวกับ “ปัญหาชาวเขา” ซึ่งทำให้เกิดการก่อตั้งสถานีวิทยุภาษาชาวเขาขึ้นรวมถึงพัฒนาการของวิทยุภาษาชาวเขาในการพัฒนาพื้นที่สูงตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ส่วนที่สาม เป็นการประมวลสรุปและแนวโน้มที่ควรจะเป็นของวิทยุภาษาชาวเขา

งานวิจัยนี้พบว่า วิทยุภาษาชาวเขาเกิดขึ้นในยุคที่สภาพทางการเมืองของประเทศไทยและของภูมิภาคเต็มไปด้วยการแย่งชิงพื้นที่ของลัทธิเสรีนิยมและสังคมนิยม กิจการวิทยุของประเทศไทยในช่วงเวลานั้นอยู่ในการควบคุมดูแลของฝ่ายปกครองและฝ่ายทหารเป็นส่วนใหญ่ในฐานะเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นคงของชาติ ความรู้ความเข้าใจที่สังคมไทยมีต่อ “ชาวเขา” ก็ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ประกอบกับ “ชาวเขา” เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ภูเขา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รัฐยังเข้าไม่ถึง “ชาวเขา” ในทัศนะของรัฐจึงกลายเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการฝักใฝ่ในลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งถือว่าเป็นภัยอันใหญ่หลวงต่อความมั่นคงของประเทศในขณะนั้น การกระจายเสียงภาษาชาวเขาเพื่อให้ชาวเขาในพื้นที่ห่างไกลเข้าใจนโยบายการพัฒนาพื้นที่สูงของรัฐจึงถือกำเนิดขึ้นและดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน โดย “ชาวเขา” ซึ่งเป็นผู้บริโภคสื่อนี้โดยตรงยังมีส่วนร่วมน้อย เมื่อกระแสโลกในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการต่อสู้ทางการเมืองมาเป็นยุคของการสื่อสารและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน วิทยุภาษาชาวเขาในฐานะสื่อเล็ก ๆ เพื่อชาวเขา ก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ งานวิจัยนี้เห็นว่าภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน รัฐควรจะต้องปรับทัศนคติด้านลบที่เห็นว่าชาวเขาเป็นแต่เพียงตัวปัญหาและทำลายสังคมไทย ให้หันมาสู่ทัศนะด้านบวกที่มองเห็นศักยภาพของชาวเขาในฐานะพลเมืองไทยกลุ่มหนึ่งให้โอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการใช้สื่อเพื่อการพัฒนาที่สูงให้มากขึ้น

ปนัดดา บุญยสารนัย และจิราพร ใจแปง. 2543. รายงานการวิจัย วิทยุภาษาชาวเขา : กระบวนการสื่อสาร

เพื่อการพัฒนาที่สูง = Hill Tribe Language Radio Programs : Communication Process for Highland Development. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิทยุภาคภาษาชาวเขาน่าจะมีความเติบโตและงอกงามต่อไปท่ามกลางกระแสแห่งเทคโนโลยีการสื่อสาร และความเป็นหนึ่งเดียวของประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานที่แข็งแกร่งอันอุดมไปด้วยความหลากหลายของธรรมชาติ วัฒนธรรม และชาติพันธุ์.

ปนัดดา บุญยสารระนัย และจิราพร ใจแปง. 2543. รายงานการวิจัย วิทยุภาคภาษาชาวเขา : กระบวนการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาที่สูง = Hill Tribe Language Radio Programs : Communication Process for Highland Development. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.